

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA STATUTINĖS VIDAUS TARNYBOS VALDYMAS

2011 m. sausio 13 d. Nr. VA-P-40-3-2
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 4-ojo audito departamento
direktoriaus Rimvido Aleliūno
2010-04-06 pavedimą Nr. P-40-3

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Ingyda Česnakevičiūtė (grupės vadovė)
Almutė Juzėnienė
Elena Mikalajūnienė

Auditas pradėtas 2010-04-06
Auditas baigtas 2011-01-13

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Valstybės politikai viešojo saugumo srityje įgyvendinti yra įsteigtos vidaus reikalų statutinės įstaigos, kuriose tarnyba organizuojama statutiniais pagrindais. Vidaus tarnybos pareigūnai tarnauja Policijos departamente, Valstybės sienos apsaugos tarnyboje, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente ir jiems pavaldžiose 45 teritorinėse, specializuotose ir profesinio mokymo įstaigose, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje, Vadovybės apsaugos departamente, Viešojo saugumo tarnyboje. Per pastaruosius dvejus metus buvo panaikinta daugiau nei tūkstantis vidaus tarnybos pareigūnų pareigybių, daugiausia – pirminės ir vidurinės grandies pareigūnų pareigybių, kurių pagrindinė paskirtis – vykdyti tiesiogines viešojo saugumo funkcijas. Dauguma panaikintų pareigybių tuo metu buvo laisvos, todėl faktiškai vidaus reikalų statutinėse įstaigose tarnaujančių vidaus tarnybos pareigūnų skaičius beveik nepasikeitė: 2008–2009 m. buvo 19,7 tūkst.; 2010 m. – 19,67 tūkst. Per šį laikotarpį vienoje įstaigose pareigūnų skaičius padidėjo, o kitose sumažėjo. Vidaus reikalų statutinių įstaigų išlaidos vidaus tarnybos pareigūnų darbo užmokesčiui 2009 m., lyginant su 2008 m., buvo 5 proc. mažesnės, o darbdavių socialinei paramai – 5,5 proc. didesnės. Vienam vidaus tarnybos pareigūnui per metus teko vidutiniškai 36,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 3,8 tūkst. Lt darbdavių socialinės paramos. 2010 m. birželio 30 d. duomenimis, vidaus reikalų statutinėse įstaigose buvo įsteigta 21,2 tūkst. pareigūnų pareigybių. Daugiau negu 1,5 tūkst. pareigybių buvo laisvų, iš jų apie 500 – ilgiau nei metus.

Audito metu siekėme įvertinti, ar statutinės vidaus tarnybos valdymas, kurį pavesta įgyvendinti vidaus reikalų ministrui, užtikrina, kad ištekliai vidaus tarnybai pavestiems uždaviniams įgyvendinti būtų naudojami taupiai, ar yra vidinių rezervų taupiau ir efektyviau naudoti lėšas, skiriamas darbo užmokesčiui ir socialinėms garantijoms.

Nustatyta, kad nepakankamai efektyviai organizuojamas vidaus tarnybos valdymas, todėl neišnaudojami visi vidiniai rezervai taupiau ir efektyviau panaudoti valstybės biudžeto lėšas, skirtas vidaus reikalų įstaigoms. Nėra sukurtų teisinių ir organizacinių prielaidų, kad būtų suformuota efektyviai veikianti vidaus tarnyba, nes neplanuojamas bendras vidaus tarnybos pareigūnų poreikis viešojo saugumo uždaviniams įgyvendinti. Nenustatyti vidaus reikalų įstaigų personalo formavimo principai ir neįvertintos visos galimybės sumažinti vadovaujančių darbuotojų ir personalo, padedančio užtikrinti įstaigų funkcionavimą, skaičių, todėl vienam vadovaujančiam darbuotojui tenkančių pavaldinių skaičius vidaus reikalų statutinėse įstaigose skiriasi beveik 10 kartų. Siekiant ateityje veiksmingiau įgyvendinti vidaus tarnybos valdymą, kuris leistų efektyviau panaudoti valstybės biudžeto lėšas ir užtikrintų vidaus tarnybos vystymosi perspektyvas, būtina reglamentuoti

vidaus tarnybos pareigūnų poreikio planavimą ir nustatyti vidaus reikalų statutinių įstaigų personalo formavimo principus.

Taip pat svarbu nustatyti aiškius ir konkrečius pareigybių priskyrimo statutinėms kriterijus, nes ne visada pagrįstai steigiamos vidaus tarnybos pareigūnų pareigybės. Sprendimus, kokias pareigybes priskirti vidaus tarnybos pareigūno pareigybėms, priima įstaigos vadovas. Vidaus reikalų statutinėse įstaigose nustatyta nemažai atvejų, kai pareigūno statusą turi ir tie darbuotojai, kurių atliekamos funkcijos nesusijusios su vidaus tarnybos ypatumais. Valstybės kontrolė ne kartą nurodė, kad neteisingai suteiktas pareigūno statusas nepagrįstai didina valstybės biudžeto lėšų poreikį, tačiau daugiau negu prieš dešimt metų pradėtas tokių pareigybių keitimas nestatutinėmis iki šiol nebaigtas. Pagal Vidaus tarnybos statutą pareigūnų tarnybos ypatumai kompensuojami socialinėmis garantijomis, tačiau teisę į visas socialines garantijas turi ir tie pareigūnai, kurių nuolat atliekamos funkcijos nesusijusios su vidaus tarnybos ypatumais, o statutiniams pareigūnams būdingas funkcijas jie gali būti pasitelkiami tik ypatingais atvejais. Todėl siūlytina peržiūrėti socialinių garantijų teikimo reglamentavimą.

Valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos taupiau, jei būtų reglamentuoti papildomų mokamų atostogų suteikimo pagrindai, šių atostogų maksimali trukmė per metus ir patikslinta pareigūnų važiavimo išlaidų kompensavimo tvarka taip, kad šios išlaidos būtų kompensuojamos įvertinus pareigūnų tarnybos pobūdį ir ypatumus. Nustatyta, kad per 2009 m. ir 2010 m. I pusmetį kompensacijoms už pareigūnų važiavimą į tarnybą ir iš jos panaudota 8,2 mln. Lt. Taip pat per dvejus su puse metų sumokėta 1,2 mln. Lt už suteiktas papildomas mokamas atostogas, skatinant pareigūnus.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui pateikėme pasiūlymus nustatytiems trūkumams šalinti. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnyba, Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija pateikė rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planą (žr. 5 priedą).